

Politi og demokrati: Om rolleblanding og maktmisbruk i en av Norges mest betrodde institusjoner

Av Henrik Lerstøl Bjørøen, prosjektmedarbeider i Civita

Politiet er bærere av statens voldsmonopol, og har derfor en unik maktposisjon i samfunnet. Denne posisjonen har politiet blitt tildelt for å sikre lov og orden, som vi er avhengige av for at samfunnet skal fungere. Men hva skjer når politiet opererer utenfor sitt mandat, og begynner å opptre som et politisk parti? På rusfeltet har politiet mottatt kritikk fra flere hold for rolleblanding og maktmisbruk. Dette ledet til nedsettelsen av Rolleforståelsesutvalget, som skulle utrede politiets rolleforståelse- og utøvelse. Utvalgets rapport ble levert til justisminister Emilie Enger Mehl (Sp) i januar 2023. I dette notatet ser vi nærmere på hvordan politiets maktutøvelse kan komme i konflikt med demokratiet og rettsstaten, med utgangspunkt i Rolleforståelsesutvalgets rapport.

Politiets rolle

At politiet er bærere av statens voldsmonopol, innebærer at de har rett til å utøve vold og tvang mot sivile uten rettslige sanksjoner. Dette gir politiet en særegen maktposisjon i samfunnet, som understreker betydningen av demokratiske prinsipper som sikrer ansvarliggjøring av politietaten. Herunder gjelder prinsippene om lovlighet, tydelighet, respekt, faglighet og habilitet. Politiet skal i utgangspunktet følge lovverket de selv håndhever, opptre på en måte som gir klarhet om lovens anvendelse, respektere individets rettigheter, handle på faglig (fremfor politisk) grunnlag og være upartiske.

Den moderne politirollen befinner seg i skjæringspunktet mellom den demokratiske og rettsstatlige formen for maktutøvelse. Dette kan beskrives som *styringsjuss* versus *rettighetsjuss*. Styringsjuss ser på retten som et verktøy for utøvende og lovgivende makt, mens rettighetsjuss ser på retten som et redskap for å sikre borgeres personlige frihet og integritet, gjennom rettigheter som statsmakten ikke kan gripe inn i uten å ha svært gode grunner. Forsker og dommer Ragnar L. Auglend uttrykte at politiet er «for og av befolkningen».¹ Dette er et uttrykk for en «dobbeltsidighet», hvor politiet har fått kontrollmyndighet av befolkningen, men objektet for kontrollen er også befolkningen. Det norske politiet har en sterk tradisjon for å ha et sivilt preg, med fokus på befolkningens rettigheter, samt grunnleggende verdier som legitimitet og tillit.² Men hva innebærer egentlig legitimitet og tillit – og hvorfor er det viktig?

Legitimitet og tillit

Ifølge den amerikanske sosiologen Seymour Martin Lipset handler legitimitet om det politiske systemets evne til å skape og opprettholde troen på at de politiske institusjonene man har, er de som passer samfunnet best.³ Tillit handler på sin side om vår evne til å stole på andre, det være seg personer eller institusjoner. Dette danner grunnlag for det professor i kriminologi Liv Finstad beskriver som «det store samarbeidsprosjektet», som understreker at politiets oppgaver vil bli svært vanskelige å utføre om ikke forholdet mellom politi og publikum er godt.⁴ I et slikt samarbeid er tillit essensielt. Når politiet har tillit og legitimitet, blir befolkningen mer samarbeidsvillige i arbeidet med å sikre lov og orden. Denne mekanismen underbygges av flere studier som viser at høyere tillit til politiet reduserer sannsynligheten for at politiet må benytte vold og tvangsmidler for å sikre sosial orden.⁵ Her legges en tredimensjonal forståelse av tillit til grunn: tillit til politiet som institusjon og system, til personene i politiet og en implisitt tillit som innebærer at vi deler den samme forståelsen om felles normer og regler.

Forutsigbare, rettferdige og upartiske institusjoner bidrar til å utvikle generell tillit innad i befolkningen. Tillit fra befolkningen til offentlige institusjoner virker også forebyggende mot konflikt og bidrar derfor til å opprettholde stabiliteten i samfunnet. I politiets tilfelle er en tillitsbasert maktutøvelse særskilt viktig grunnet politiets monopol på retten til å utøve vold og tvang mot sivilbefolkningen. Mens politiske ledere som ikke innehar velgernes tillit kan byttes ut ved valg, kan konsekvensene bli langt mer alvorlige hvis befolkningen mister tillit til sentrale offentlige institusjoner.

Har politiet høy tillit i Norge?

I en undersøkelse fra Kantar oppga 72 prosent av respondentene at de hadde ganske høy eller svært høy tillit til norsk politi i 2022. 11 prosent hadde lavere tillit til politiet enn i 2021, mens syv prosent hadde høyere tillit enn året før. Dette gir en nettoeffekt på fire prosentpoeng nedgang i grad av tillit fra 2021–2022. Videre viste innbyggerundersøkelsen fra DFØ i 2021 at politiet hadde høyere tillit enn institusjoner som Stortinget, regjeringen, bankene og offentlig forvaltning.⁶ Totalbildet er altså at politiet generelt har høy tillit i den norske befolkningen, men med indikasjoner på en svak nedgang fra 2021–2022.⁷

At politiet har høy tillit indikerer at innbyggerne opplever sine rettigheter beskyttet. Imidlertid er en svakhet ved å måle tillit på et tverrsnitt av befolkningen, at politiets maktutøvelse rammer skjevt. Det er en minoritet av befolkningen som har spesielt stor kontakt med politiet, mens majoriteten ikke blir direkte berørt av politiets sanksjoner. Statistikken ser ut til å gjenspeile denne skjevheten. I Politidirektoratets innbyggerundersøkelser fremkommer det at det er innbyggere med høy utdanning, kvinner, de som ikke har vært utsatt for kriminelle hendelser og innbyggere som oppfatter at politiet regelmessig er synlig og tilgjengelig, som oppgir at de har høyest tillit til politiet. Andre undersøkelser har vist at tilliten til politiet varierer i befolkningen, med lavest oppslutning blant deler av minoritetsbefolkningen (Singh, 2020; Solhjell, 2019; Egge, Strype & Thomassen, 2012).^{8,9}

På bakgrunn av at politiets maktutøvelse rammer skjevt i befolkningen, med en overrepresentasjon av ressursvake personer, bør det stilles spørsmål ved om gruppene som har størst sannsynlighet for å bli berørt av politiets volds- eller tvangsutøvelse, bør tillegges større vekt i evalueringen av tillit til politiet. I den forbindelse er et sentralt moment at politiet står i en posisjon hvor de må balansere majoritetens sikkerhet og trygghet på den ene siden (flertallsstyre), mot beskyttelse av den berørte part (partsstyre) på den andre.

I tillegg til prinsippet om partsstyre, er et grunnleggende prinsipp for politiets rolleutøvelse at den skal forankres i faglighet, ikke politisk ståsted. En konsekvens av politiets høye tillit er at en stor andel av befolkningen vil lytte til politiets representanter med en antagelse om at deres uttalelser er faglig forankret. Politiet har derfor en autoritet og påvirkningskraft når de velger å uttale seg, som understreker viktigheten av at politiet ikke driver politisk påvirkning eller informasjonsformidling som ikke har vitenskapelig belegg. Dersom politiet utviser manglende forståelse av sin rolle og opptrer som et politisk politi, kan det svekke deres tillit og legitimitet. Det er nettopp på disse punktene at politiet i Norge har fått kritikk de siste årene, spesielt på rusfeltet.

Rolleforståelsesutvalget: Hovedfunn og alvorlighetsgrad

Politiet har i de siste årene mottatt kritikk for sin forbindelse til interesseorganisasjonen Norsk Narkotikapolitiforening (NNPF). Organisasjonen ble stiftet i 1991 og fikk raskt betydelig innflytelse i politiets arbeid på rusfeltet. I lengre tid drev foreningen informasjonsformidling og politisk påvirkning, med en tydelig straffeorientert tilnærming til ruspolitikken. Kritikken mot politiets forhold til foreningen omhandlet blant annet at foreningen hadde fremstått som representanter for politiet, at deres forebyggingsarbeid var basert på svakt vitenskapelig grunnlag og at

politiske motstandere hadde blitt forsøkt kneblet. Dette utgjorde bakgrunnen for at regjeringen nedsatte Rolleforståelsesutvalget i september 2021 for å utrede politiets rolleutøvelse og granske forholdet mellom politiet og NNPF. Rapporten ble levert til justisminister Mehl (Sp) i januar 2023. Blant de viktigste konklusjonene i rapporten, var følgende:¹⁰

- «Rapporten er enstemmig og det er utvalgets oppfatning at det ikke i tilstrekkelig grad har vært skilt mellom rollen som politi, og rollen som medlem av NNPF. Forholdet mellom politiet og NNPF har vært tett og NNPF har drevet kompetanseheving av politiet, narkotikaforebygging og narkotikapolitisk virksomhet i en og samme forening. Dette har skjedd med politiets aksept, oppmuntring og støtte»
- «NNPF har blitt tildelt ansvaret for sentrale aktiviteter for politiets kompetanseheving over flere år, og blitt gitt en posisjon som premissleverandør for kunnskap om doping og illegale rusmidler i politiet»
- «Foreningens klare straffeorienterte syn på ruspolitikk, kan ha formet politiets kultur og praksis på narkotikafeltet»
- «Fordi NNPFs informasjonsformidling har rusforebygging som formål, må vurderingen av ytringenes faglighet og saklighet sees i lys av behovet for å engasjere og å gjøre inntrykk, som forebyggings-retorikken krever. Dersom de politiansattes budskap formidlet på vegne av foreningen anses å komme i konflikt med kravet til faglighet, må det vurderes om ytringene likevel må anses som legitime uttrykk for de politiansattes rett til faglig uavhengighet eller deres ytringsfrihet som privatpersoner»
- «Etter utvalgets syn burde NNPFs rolle som uavhengig, ruspolitisk organisasjon påkalt en større grad av refleksjon rundt det problematiske ved å overføre driftsmidler direkte til foreningen, uten å sikre en åpen søknadsprosess. Foreningens ruspolitiske rolle har betydning for publikums tillit til at statens penger forvaltes objektivt og rettferdig. Utvalget anser at den økonomiske støtten utfordrer kravet om å sikre faglig og objektiv tjenesteutøvelse»
- «Det blir et demokratisk problem, og et rettssikkerhetsproblem, når politipraksis og politipolitikk utvikles av ildsjeler i en privat forening, fremfor å forankres og styres av ansvarlig politiledelse sentralt og lokalt»
- «Til slutt vil vi også reise spørsmålet om politiets bruk av NNPF til nasjonal opplæring av politiansatte, gjennom Dopingprosjektet, kan ha bidratt til å underbygge en praksis i politiet der tvangsmiddelbruk i mindre alvorlige narkotikasaker oppfattes som akseptabelt. En praksis riksadvokaten i 2022 slo fast har vært ulovlig»

Rapporten viser altså til at skillet mellom rollen som politi og medlem av den private foreningen NNPF, ikke har vært tilstrekkelig markert. Bruken av «narkotikapoliti» i NNPFs navn har i seg selv bidratt til fare for at organisasjonen har blitt tolket som en representant for politietaten. Det har også blitt holdt foredrag av NNPFs medlemmer i polituniform, og politihuset i Oslo har blitt oppgitt som foreningens kontoradresse. I 2020 var over 2800 medlemmer av politiet registrert som NNPF-medlemmer. I sum er det mange faktorer som har bidratt til at NNPF, en privat forening, kan ha blitt forvekslet med politiet. Grunnet politiets høye tillit i det norske samfunnet, gir det en viss autoritet å bli ansett som representanter for politietaten. På grunn av den høye forvekslings-

faren har medlemmer av NNPF kunnet drive politisk påvirkning med overbevisningskraften til en av Norges mest betrodde institusjoner.

Gjennom innsynsbegjæringer har det fremkommet at det har vært sterke økonomiske bindinger mellom politiet og NNPF. I noen tilfeller har politiet bevilget midler til NNPF samtidig som saksbehandlere i politiet har vært medlemmer i foreningen. Et illustrerende eksempel er fra 2016, hvor NNPF søkte om 400 000 kroner fra Politidirektoratet til en utdanningskonferanse. Søknaden ble innvilget og signert av en seksjonssjef i Politidirektoratet og en saksbehandler – som begge var medlemmer av NNPF.¹¹ Den samme saksbehandleren har behandlet flere søknader til NNPF, som i 2018, da 350 000 kroner ble bevilget til foreningen. I tillegg ble NNPF tildelt 100 000 kroner fra Politidirektoratet i forbindelse med foreningens 25-års jubileum, noe Rolleforståelsesutvalget har slått fast at utgjør et klart brudd på reglene om økonomiforvaltning. Det har også vært en praksis i politiet at medlemskontingenten i NNPF har blitt trukket direkte fra lønnen til politiansatte – en praksis som vanligvis er forbeholdt fagforeninger. Dermed har altså politiet påtatt seg administrasjonsansvaret med innbetaling av kontingent til NNPF, en i utgangspunktet ekstern interesseorganisasjon.

De økonomiske bindingene som har blitt avdekket mellom politiet, en offentlig institusjon, og NNPF, en privat interesseorganisasjon, kan bidra til å skape tvil om politiets nøytralitet og habilitet. Det er udemokratisk at en privat forening tildeles offentlige midler utenfor de tradisjonelle tilskuddsordningene, ettersom offentligheten har interesse av transparens for å kunne vurdere offentlige institusjoner kritisk. Når de samme individene har innehatt roller på begge sider av avtaleinngåelsene mellom politiet og NNPF, kan dette gi inntrykk av en uheldig rolleblending og svekke politiets tillit.

Et av de mest kontroversielle aspektene ved NNPFs virksomhet, er at de har inngått avtaler med utesteder hvor utestedene har fått slippe prikker for skjenkekontroll dersom de hengte opp NNPFs plakater. Utestedene ble også forpliktet til å «vise nulltoleranse overfor narkotika – samt avvise gjester som bærer klær og effekter med legaliseringssymboler».¹² Allan Iversen, medeier i en av restaurantene som inngikk en slik avtale, uttalte at det var nærliggende at de ansatte som var involverte i avtalen ikke var klare over forskjellen på NNPF og politiet.

Eksemplet illustrerer at NNPF har forsøkt å underminere politiske motstandere og utnyttet muligheten for at utenforstående har ansett organisasjonen som en representant for politiet. Dette har gitt foreningen en autoritet som kan ha gjort at utestedene har følt seg presset til å inngå avtalene. Advokat John Christian Elden omtalte avtalevirksomheten som «knebling av ytringsfriheten» og «grunnlovsstridig».¹³

Videre har Rolleforståelsesutvalget stilt spørsmålet om NNPF kan ha spilt en rolle i å legitimere bruken av politiets tvangsmidler på rusfeltet. I 2021 kom riksadvokaten frem til at det eksisterte systematiske feil i politiets tvangsmiddelbruk, eksempelvis ransaking.¹⁴ NNPFs politiske orientering og innflytelse på rusfeltet, gjør det sannsynlig at foreningens fokus på straff har bidratt til å utvikle en kultur hvor bruk av tvangsmidler har blitt rettferdiggjort med forebyggingshensyn, på bekostning av lovhjemmel og minoritetsvern. Dette understreker hvorfor politiet skal være en politisk nøytral

institusjon. Dersom ideologi blir styrende for maktutøvelsen, kan det underminere prinsippene om lovlighet, faglighet og minoritetsbeskyttelse. Forbindelsene som Rolleforståelsesutvalget har belyst markerer et brudd med demokratiet, men mest alvorlig er det at voldsmonopolet har blitt utøvd mot sivile, ofte sårbare minoriteter, uten lovhjemmel. Dette vitner om viktigheten av at politiets praksis forankres i fag fremfor politikk.

I sum belyser Rolleforståelsesutvalgets rapport at en privat interesseorganisasjon har operert som premissleverandør for politiets kunnskapsgrunnlag og praksis på rusfeltet. Fra et demokratisk og rettsstatlig perspektiv markerer dette en alvorlig rolleblanding. På rusfeltet har svakerestilte (rusavhengige) blitt sanksjonert med straff over lang tid, med NNPF som en premissleverandør for straffelinjen. NNPF har bidratt til informasjonsspredning med en stor fare for å bli forvekslet som representanter for politiet, fra et klart politisk ståsted. Dette utgjør et brudd på prinsippene om faglighet og habilitet, ettersom kunnskapsgrunnlaget for politiets rolleutøvelse skal fastsettes på politisk nøytralt grunnlag. Alvorlighetsgraden av rolleblanding forsterkes ved at politiets straffeorienterte maktutøvelse på rusfeltet spesielt har berørt ressursvake minoriteter. Dette understreker betydningen av å forankre politiets voldsmonopol i demokratiske og rettsstatlige prinsipper.

I etterkant har NNPF byttet navn, og heter nå Norsk Narkotikaforebyggende Forening (NNF). Her er det vesentlige at «politi» har blitt fjernet fra organisasjonens navn slik at den ikke skal forveksles med politietaten. Politidirektoratet har fått ansvar for arbeidet med oppfølging av rapporten.

Høy tillit – et tveegget sverd?

Høy tillit mellom befolkning og myndigheter er i all hovedsak et gode, også når det gjelder politiet. Ved kritikk av politiet er det også viktig å vurdere at politiet har et komplisert mandat, hvor de skal balansere en rekke motstridende interesser mot hverandre. Når politiet har høy tillit fra befolkningen, er dette en indikasjon på at politiet forvalter dette mandatet på en hensiktsmessig måte. Likevel er det et paradoks at rolleblanding og brudd på demokratiske og rettsstatlige prinsipper har foregått over en periode på 30 år, samtidig som politiet har hatt høy tillit i befolkningen. Dette illustrerer en sårbarhet i demokratiet – at høy tillit til våre offentlige institusjoner også kan medføre at maktmisbruk forekommer uten at de nødvendige kritiske spørsmålene blir stilt. I Norge vil en stor andel av befolkningen – nettopp på grunn av høy tillit – forvente at offentlige institusjoner opererer i tråd med demokratiet de er satt til å tjene. Ved høy tillit er det derfor et potensial for at innbyggere blir naive og konforme i møte med offentlige institusjoner, som kan gi grobunn for maktovertramp mot minoriteter.

For å motvirke konformitet har media et særskilt ansvar for å rette søkelys mot maktmisbruk i offentlige institusjoner. Mye tilsier at media har sviktet i sin rolle angående Rolleforståelsesutvalgets avsløringer. En studie av førsteamanuensis ved Politihøgskolen, Birgitte Ellefsen, gransket hvordan NNPF har brukt media som en kanal for innflytelse fra 1991–2021. Studien konkluderte med at «NNPF, hvis virkelighetsbeskrivelse av narkotikaproblemet og budskap om hvordan det bør håndteres, har fått dominere medieoffentligheten i nesten tretti år».¹⁵ Studien avdekker at mange av artiklene om rusproblematikk følger det samme mønsteret, hvor «NNPFs

representanter varsler om økt omsetning og bruk av narkotiske stoffer i lokalmiljøet, og advarer om at ungdommer er i stadig sterkere risiko for å bli lokket til å prøve, utvikle avhengighet og bli alvorlig syke eller dø». Artikkene har gjerne hatt alarmerende overskrifter som «Narkotika flyter fritt», «Slår narko-alarm» eller lignende, som har blitt kombinert med informasjon om NNPFs kurs, og en oppfordring til leseren om å melde seg på. Det fremkommer også at NNPF i stor grad har hatt monopol på informasjonsformidlingen i rusdebatten frem til 2016, mens kilder med et alternativt ståsted har blitt henvist til meningsjournalistiske artikler.

Samlet sett antyder empirien at mediene ikke har vært tilstrekkelig kritiske i sin omtale av politiet, NNPF og rusdebatten, frem til 2016. Den rolleblanding som er avdekket av Rolleforståelsesutvalget bør tjene som en påminnelse om viktigheten av at media opptre som kritiske og uavhengige aktører. I motsatt tilfelle vil mediene svikte i sin rolle dersom de blir passive formidlere av offentlige institusjoners foretrukne budskap.

En annen sårbarhet ved høy tillit til offentlige institusjoner er at det kan fungere som et middel til å underminere kritikk. Ved å vise til høy tillit i befolkningen kan ledelsen stadfeste at de har støtte i majoriteten av befolkningen, mens rolleblanding eller maktmisbruk kan forekomme i skyggen av dette. For eksempel har justisminister Emilie Enger Mehl (Sp) blitt konfrontert med kritikken mot politiet i kjølvannet av Rolleforståelsesutvalgets rapport, men har i stor grad stilt seg uforstående til den og nektet å beklage den ulovlige tvangsmiddelbruken som har blitt avdekket. I stedet har Mehl (Sp) uttalt til Nettavisen at «Politiet i Norge har høy tillit i store deler av befolkningen, og det må vi hegne om. Vi må være med på å snakke opp den tilliten». Mehl (Sp) sa også: «Til syvende og sist er jeg redd det i seg selv kan påvirke tilliten til politiet – når man hele tiden angriper tilliten».¹⁶

Uttalelsen fra justisministeren illustrerer hvordan høy tillit kan benyttes av autoriteter som et forsvar mot kritikk. Dette kan potensielt ha en kontraproduktiv virkning, ved at bruken av tillit som forsvar mot legitim kritikk kan bidra til å svekke politiets tillit. Forsker ved Institutt for samfunnsforskning, Dag Wollebæk, gikk enda lenger i sin kritikk mot Mehl (Sp), og uttalte at begrepet tillit har «blitt snudd til et retorisk våpen for å beskytte makt, forhindre endring og stilne kritikk. Vi har skapt et tillitsmonster».¹⁷ Leder i Advokatforeningen, Jon Wessel-Aas, har uttalt at Mehl (Sp) svikter i sin rolle som justisminister.¹⁸

Konklusjon

Rolleforståelsesutvalgets rapport ble levert til justisminister Emilie Enger Mehl (Sp) i januar 2023, over 30 år etter stiftelsen av Norsk Narkotikapolitiforening (NNPF) i 1991. Rapporten har belyst at rolleblanding og maktmisbruk har foregått over lang tid i norsk politi, en av institusjonene som har hatt høyest tillit i befolkningen. NNPF, en privat interesseorganisasjon, har blitt tildelt betydelig makt og innflytelse internt i politiet, en offentlig institusjon. Mellom de to partene har det vært sterke økonomiske forbindelser og særegne fordeler gitt til NNPF. Foreningen har fått en posisjon som premissleverandør for informasjonsformidling på rusfeltet, med et klart politisk (straffeorientert) ståsted. Det har blitt avdekket at forebyggingsarbeidet til foreningen, i form av foredrag og kurs, har vært basert på svakt empirisk grunnlag. Det har også vært uklare skiller mellom rollen som politi og NNPF-medlem, for eksempel ved at foredrag holdt av NNPF-medlemmer har

blitt gjennomført i politiuniform. I sum har dette brutt med prinsippene om politisk nøytralitet, faglighet og habilitet. Ideologiske interesser har gått på bekostning av demokratiske og rettsstatlige prinsipper.

Alvorlighetsgraden forsterkes av at det er ressursvake minoriteter som har blitt hardest rammet av politiets maktutøvelse på rusfeltet. Det har også blitt avdekket alvorlige forsøk på å kneble politiske motstandere. Utesteder har blitt tilbudt juridisk særbehandling i bytte mot å promotere NNPFs politiske budskap og bortvise personer som fremmer et alternativt ståsted i rusdebatten.

Politiets høye tillit fra den norske befolkningen er hovedsakelig et gode. Den gir stabilitet og gjør befolkningen mer samarbeidsvillig, noe som effektiviserer politiets viktige arbeid for å sikre lov og orden. Når kritikk rettes mot politiet, bør det kombineres med en forståelse for at politiets mandat er komplisert, med en rekke motstridende interesser som skal balanseres mot hverandre. På den andre siden er politiet bærere av statens voldsmonopol, som gir betydelig makt. Det betyr at politiet må stilles til ansvar når de utøver denne makten i strid med det liberale demokratiet.

Samtidig som høy tillit til våre offentlige institusjoner er en styrke for demokratiet, har den også en sårbarhet ved at makthavere kan peke på nettopp høy tillit fra majoriteten av befolkningen som en indikasjon på demokratisk praksis, mens maktovergrep mot minoriteter foregår i skyggen av dette. Rolleforståelsesutvalgets avsløringer bør stå som et eksempel på at «majoritetstyranni» er en reell trussel også i det norske demokratiet.

Rolleblandingen og maktmisbruket som har blitt avdekket bør gi lærdom om viktigheten av evaluering og tilsyn av politiets maktutøvelse, med særlig vekt på minoritetsvern. Det nødvendiggjør en kritisk offentlighet, som stiller spørsmål ved og undersøker offentlige institusjoner gjennom sterke og uavhengige tilsynsorganer. Her bærer mediene et stort ansvar, for kritisk omtale av politiet og for å ikke bli passive formidlere av politiets uttalelser. Kritikken mot politiet de siste årene og den påfølgende nedsettelsen av Rolleforståelsesutvalget, vitner om tilstedeværelsen av en slik kritisk offentlighet i Norge. På den andre siden fikk NNPF operere med høy innflytelse i politiet siden de ble stiftet i 1991. Det betyr at det tok 30 år før rolleblanding ble adressert.

Civita er en liberal tankesmie som gjennom sitt arbeid skal bidra til økt kunnskap og oppslutning om liberale verdier, institusjoner og løsninger, og fremme en samfunnsutvikling basert på respekt for individets frihet og personlige ansvar. Civita er uavhengig av politiske partier, interesseorganisasjoner og offentlige myndigheter. Den enkelte publikasjonsforfatter(e) står for alle utredninger, konklusjoner og anbefalinger, og disse analysene deles ikke nødvendigvis av andre ansatte, ledelse, styre eller bidragsytere. Skulle feil eller mangler oppdages, ville vi sette stor pris på tilbakemelding, slik at vi kan rette opp eller justere.

Ta kontakt med forfatteren på henrik@civita.no eller civita@civita.no.

Sluttnoter

- 1 Auglend, R. L. (1988). Utkast til alminnelig tjenesteinstruks for politiet (politiinstruksen) med motiver. Justis- og beredskapsdepartementet.
- 2 <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/nou-2017-9/id2545750/?ch=1>
- 3 Lipset, S. (1968). Det politiske menneske. Gyldendal.
- 4 Finstad, L. (2000). Politiblikket. Pax.
- 5 https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/15614263.2014.951935?casa_token=t9FMbVzK7ioAAA-AA%3AR4Zg76AFXVAFqrQuzHgGdelH8ZDBPQbj3ix62UauyIngg3OfeZrQYA-NBG0-b7cvWBdc0V4wGvZI1w
- 6 https://dfo.no/undersokelser/innbyggerundersokelsen-2021/tillit#anchorTOC_Institusjonell_tillit_5
- 7 <https://www.politiet.no/globalassets/04-aktuelt-tall-og-fakta/innbyggerundersokelsen/politiets-innbyggerundersokelse-2022.pdf>
- 8 <https://phs.brage.unit.no/phs-xmlui/handle/11250/2656449>
- 9 <https://phs.brage.unit.no/phs-xmlui/handle/11250/175096>
- 10 <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/politi-og-rolleforstaelse/id2958426/?ch=1>
- 11 <https://www.aftenposten.no/norge/i/MLWk9K/ansatte-i-politidirektoratet-behandlet-pengesoeknader-fra-norsk-narkotikapolitiforening-samtidig-som-de-var-medlemmer>
- 12 <https://www.vg.no/nyheter/innenriks/i/jBVzXL/skjenkesteder-slapp-prikker-i-to-aar-svaert-uheldig>
- 13 <https://www.vg.no/nyheter/innenriks/i/jBVzXL/skjenkesteder-slapp-prikker-i-to-aar-svaert-uheldig>
- 14 <https://www.riksadvokaten.no/document/patalemyndighetens-legalitetskontroll-med-tvangsmiddelbruk/>
- 15 https://www.regjeringen.no/contentassets/becf6268ef25421091879eac41ff46e2/no/vedlegg/vedlegg-1_ellefsen.pdf
- 16 <https://www.nettavisen.no/emilie-enger-mehl/narkotika/senterpartiet/mehl-om-kritikken-mot-politiet-veldig-droyt/s/5-95-981144>
- 17 <https://www.facebook.com/wollebak/posts/pfbid02Fr8aWjmbHRMGCucdDWHLGJb1T76MRooYkVbqB-WN6HSeVaGQX8F6uLF3Fv97MH5erl>
- 18 <https://www.vg.no/nyheter/innenriks/i/0Qg4m6/advokat-topp-om-mehl-svikter-i-sin-rolle>